

ἀλλ' ἄς ἀνακεφαλαιώσῃ ὅλα τὰ μέγιστα κατορθώματα καὶ τὰς ἐπιφανεῖς ἀρετάς του, καὶ ἄς στοχασθῇ ἔπειτα ποῖος καὶ τί εἶναι αὐτὸς ὁ ἐξυβρίζων τὸν ἄνδρα, ὅστις ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀνθρωπίνου εὐδαιμονίας, ὅστις ἦτον ὁ ἀδιαφιλονεικῆτος μονάρχης ἀμφοτέρων τῶν ἡπείρων, καὶ ὅστις ἦτον ἐγνωσμένος κατ' ὄνομα εἰς ἅπασαν τὴν οἰκουμένην. Ἀς στοχασθῇ ταῦτα, ἐξαιρέτως ἐν αὐτὸς ἦναι μηδενὸς λόγου, εἰς τὰ μικρὰ καταγινόμενος, καὶ ὅμως ἀνίκανος καὶ ταῦτα ὀρθῶς νὰ διατάξῃ. Δὲν ὑπῆρχεν, ὡς πιστεύω, κατ' ἐκείνον τὸν αἰῶνα, τὸ ἔθνος, ἡ πόλις, οὔτε τὸ ἄτομον, εἰς ὃ δὲν εἶχε φθάσει τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὴν γνώμην μου λοιπὸν θέλω ὁμολογήσειν, ὅτι ὅχι ἄνευ εἰδικοῦ τινος σκοποῦ τῆς Θεότητος ἐστάλη τῷ τοιοῦτος ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, τοσοῦτον ἀνώτερος ὅλων τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ.»

Οἱ ἀξιοπιστότεροι ἱστοριογράφοι τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶναι ὁ Ἀρριανὸς καὶ ὁ Στράβων· οἱ δὲ τερπνότεροι μυθιστοριογράφοι αὐτοῦ ὁ Κούφιντος Κούρτιος καὶ ὁ Πλούταρχος.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ.

ΤΟ Μαρόκον εἶναι αὐτοκρατορία ἐν τῇ Βορείῳ Ἀφρικῇ, ἐκτεταμένη ἀπὸ μεσημβρίας εἰς ἄρκτον μεταξύ 27 καὶ 36 Β'. πλάτους, καὶ ἀπ' ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς μεταξύ 1 20 καὶ 11 30 Δ'. μῆκους. Συνορεύει δὲ πρὸς βορρᾶν μετὰ τῆς Μεσογείου, κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν καὶ δυτικὸν μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς νότον μετὰ τῆς Σαχάρας, καὶ πρὸς ἀνατολὰς μετὰ τῆς Ἀλγερίας. Ἡ ἐπιφάνειά της ὑπολογίζεται ὡς 274,000 τετραγωνικῶν μιλίων, ἡ περίπου 50,000 τετραγωνικῶν μιλίων μᾶλλον ἢ τῆς Γαλλίας.

Τὴν ἐκτεταμένην ταύτην χώραν ποικίλλουσιν εἰς τὸ ἄκρον ὄρη, λόφοι, πεδιάδες, καὶ κοιλάδες. Τὸ κυριώτερον ὄρος αὐτῆς εἶναι ὁ Ἄτλας, ὅστις πρὸς νότον τῶν 82 καλεῖται ὁ Μείζων Ἄτλας, πρὸς ἄρκιον δ' αὐτῶν ὁ Ἐλάσσων Ἄτλας. Μῆνός τις καὶ τοῦ ἐνικυτοῦ εἶναι χιονοσκεπὴς ὁ Μείζων Ἄτλας, ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι οὐδεμία τῶν κορυφῶν αὐτοῦ φθάνει εἰς τὰ ὄρια τῆς διηκνοῦς παγώσεως. Ὁ Μείζων Ἄτλας δὲν εἶναι πολὺ πλατὺς, διαπερώμενος ἐν γένει εἰς δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας. Ὁ Ἐλάσσων Ἄτλας, καίτοι τὸ φαινόμενον χαμηλότερος τοῦ Μείζονος, ἔχει ὅμως πολλὴ μεγαλῆτερον πλάτος. Καὶ ὁ Μείζων καὶ ὁ Ἐλάσσων Ἄτλας υποδιαίρουσιν εἰς δύο σειρὰς ἕκαστος. Ὁλόκληρος ἡ κατὰ τὴν Μεσόγειον παραλία, περὶ τὰ 320 μίλια μακρὰ, εἶναι ὑψηλὴ καὶ βραχώδης. Ἐπίπεδοι περιοχαὶ ἀσημάντου ἐκτάσεως ἀπαντῶνται μόνον εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν μικρῶν ποταμῶν. Τὸ ὄρος Ἀδύλη, ἡ ὁ Λόφος τῶν Πιθήκων, ἀπέναντι τῆς Κάλπης, ἦτοι τοῦ βράχου τῆς Γιβραλτάρ, ἀναβαίνει εἰς ἱκανὸν ὕψος.

Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ τοῦ Μαρόκου εἶναι ὅκτω τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν εἰς μόνον ὁ Μουλούιτς χύνεται εἰς τὴν Μεσόγειον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ τὰ εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Ὁ πρῶτος ἔχει 400 μιλίων μῆκος· οὗτοι δὲ 100 ἔως 300.

Τὸ κλίμα δὲν εἶναι τὸσον θερμὸν, ὅσον ἤθελε τις συμπεράνειν ἐκ τῆς τοποθεσίας. Μέγα μέρος τῆς χώρας ἀπολαύει ἐναλλὰξ τὰς θαλασσίους καὶ ἀπογεύς αὔρας, καὶ τὰ μέρη δ' ἐκεῖνα, ὅπου αὗται δὲν ἐκτείνονται, καταψύχουσιν οἱ ἐκ τῶν ὀρέων ἀνεμῶν.

Πάχνη καὶ χιὼν πίπτουσι μόνον εἰς τὰ ὄρη. Παρὰ τὴν θάλασσαν τὸ θερμόμετρον οὐδέποτε καταβαίνει ὑπὸ τοὺς 39 ἢ 40° καὶ εἰς τοὺς θερμωτάτους δὲ τόπους, γενικῶς δὲν ἀναβαίνει ὑπὲρ τοὺς 84, καὶ σπανίως εἰς 90. Αἱ ὕραι τοῦ ἐνικυτοῦ διαίρουσιν εἰς ὑγρὰν καὶ εἰς ξηρὰν, ἐξ ὧν ἡ πρώτη κατὰ τὸν χειμῶνά μας.

Τὰ προϊόντα εἶναι σίτος καὶ κριθὴ ἐν ἀφθονίᾳ, δρύϊον, ἀραβόσιτος, καὶ εἶδος τι γεννήματος ἴδιον εἰς τὴν χώραν ταύτην, καὶ χρυσιμῶν ὡς ἡ κυριώτερά τροφή τῶν κυριωτέρων τάξεων· καλλιεργοῦνται προσίτι τὸ βαμβάκιον, τὸ καπνόχορτον, τὸ σπασμίον, ἡ κάνναβις, ὁ κρόκος, καὶ διάφορα εἶδη φασήλων καὶ πίσων. Οἱ ἑλαιῶνες καὶ ἀμυγδαλεῶνες εἶναι πολὺ ἐκτεταμένοι. Αἱ ὀπώραι τῆς νοτίου Εὐρώπης, ἐξαιρέτως νὰ σῦκα καὶ τὰ ρόδια, ὑπάρχουσι κοινά. Ὁ φοῖνιξ κυλλιεργεῖται μόνον ἐπὶ τῆς νοτίου κατωφερείας τοῦ Ὄρους Ἀτλαντος, ὅπου καὶ ἐκτεταμένα δάση ἐλαιῶν, κερατειῶν, καρυῶν, ἀκακίων, κέδρων, μικρῶν φοινίκων, καὶ ῥοδωνίων, πρὸς τούτοις δὲ καὶ φελλῶν.

Οἰκιστὰ ζωα παντὸς εἶδους εἶναι πολυάριθμα. Τοὺς ἵππους διακρίνει καλλονὴ τις ἰδιαίτερη, τοὺς τε ἐγγυρῶν καὶ τοὺς ἐξ Ἀραβικῶν καταγομένους· τὰ πρόβατα, ἅτινα θεωροῦνται ὡς ἰθαγενῆ, νομιζόμενα ὅτι ἐκ τῶν ὑπωρείων τοῦ Ἀτλαντος ἐξηπλώθησαν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, παράγουσι μαλλίον ὅχι κατώτερον οἰοῦντο τὴν μαλακότητα, λεπτότητα, καὶ λευκότητα· πρόβατα καὶ αἶγες εἶναι πολυαριθμότερα οἰωνόητε ἄλλων οἰκιστῶν ζώων. Δέρματα αἰγῶν ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν κυριωτέρων ἐξαγωγίμων εἰδῶν. Βόες, ὄνοι, ἡμίονοι, καὶ κάμηλοι τρέφονται πολυπληθεῖς. Εἰς τὰς μεγάλας ἀκαλλιεργήτους περιοχὰς περιοδεύουσιν ἄγρια ζῶα, ὡς λέοντες, πάνθηρες, ὕαινα, λύκοι, καὶ διάφορα εἶδη ἀνθολόπων καὶ δορκάδων, ὡς καὶ πιθήκων καὶ κάπρων ἢ ἀγριοχοίρων. Οἱ μὲν κάπροι πανταχοῦ πλεονάζουσι, τὰ δὲ πλείστα τῶν λοιπῶν θηρίων περιορίζονται εἰς τὰς νοτίους χώρας. Οἱ στρουθοκάμηλοι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἔρημον τὴν συνορεύουσαν μὲ τὰς νοτίους καὶ ἀνατολικὰς περιοχὰς, καὶ τὰ πτεράτων ἐξάγονται. Οἱ γέρανοι καὶ οἱ πελαργοὶ πλεονάζουσιν. Αἱ ἀκρίδες λεηλατοῦσιν ἐνίοτε τὰς ἐπὶ τῶν ἐρήμων ἐπαρχίας. Μελίσσαι εἶναι πάγκοιναι, καὶ κηρὸς ἐξάγεται.

Ἐκ τῶν μετὰλλων, ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἀργυρὸς εὐρίσκονται μὲν, ἀλλ' ὅχι ἐν ἀφθονίᾳ· ὁ χαλκὸς, περὶ οὗ ἀναφέρει καὶ ὁ Στράβων, εὐρίσκεται εἰσέτι πολὺς· πρὸς δὲ τούτοις, μόλυβδος, σίδηρος, καὶ ἀντιμόνιον.

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Μαρόκου, κατὰ τὸν πιθανώτερον ὑπολογισμόν, ἀναβαίνει εἰς 8,500,000· συνίσταται δ' ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ἀναλογίαν:—

Ἀμαζιργγεῖς, ἦτοι	
Βέρβεροι	2,300,000
Σελλῶχοι	1,450,000
Ἀραβες, ἦτοι	
Μαυροῖσι, Λουδάγιοι, καὶ ἄλλαι σύμμικτοι φυλαὶ	3,550,000
Βεδουῖνοι, καὶ ἄλλοι καθαροὶ αἵματος	740,000
Τουδαῖοι	239,500
Αἰθίοπες, δοῦλοί τε καὶ ἐλεύθεροι ἀπὸ Σουδάν,	
Φουλαί, Μανδινγοί, κλπ.	120,000
Εὐρωπαῖοι Χριστιανοὶ	300
Ἀρνησθησχοι	200
	8,500,000

Οἱ Ἀμαζιργγεῖς, ἡ Μαζιργγεῖς, εἶναι οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Βορείου Ἀφρικῆς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς γλώσσης των, αἱ διαφοροὶ τῆς ὁποίας διέλκεται λαλοῦνται ὑπὸ φυλῶν ἐκτεινόμενων ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Εἰς τὸ Μα-

ράκον διαιρούνται εἰς Βερβέρους καὶ Σαλλούχους· καὶ οἱ μὲν Βέρβεροι κατέχουσιν ἀποκλειστικῶς τὴν παρὰ τὴν Μεσόγειον ὀρεινὴν χώραν, καλούμενοι καὶ 'Ριφφίνοι, καθὼς κατοικοῦντες τὸ ὄρος 'Ερ-Ρίφ. Οἱ δὲ Σαλλούχοι κατέχουσι τὸν Μείζονα Ἀτλαντὰ καὶ τοὺς μεγάλους αὐτοῦ κλάδους, τὸ 'Όρος Βεβαουὰν καὶ τὸ 'Όρος Ἀδράρ. Καίτοι δὲ λαλοῦντες, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, διαλέκτους τῆς αὐτῆς γλώσσης, διαφέρουσιν ὅμως κατὰ τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἔθιμα. Οἱ Βέρβεροι εἶναι σχεδὸν λευκοί, μεσχείου ἀναστήματος, καλοὶ τὸ σχῆμα, καὶ εὐρωστοὶ καὶ ἀθλητικοί· αἱ τρίχες τῶν εἶναι πολλάκις ξανθαί, ὁμοιάζουσι τὰς τῶν βορείων λαῶν τῆς Εὐρώπης μᾶλλον ἢ οἰουδῆποτε ἔθνους τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἔχουσι πολλὰ ὀλίγας τρίχας ἐπὶ τῶν σιαγόνων. Διαιτῶνται γενικῶς ὑπὸ σκηνῆς, ἢ εἰς σπήλαια τοποθετημένα ἐπὶ ἀποκρήμων καὶ ἀπροσίτων ὁρέων. Εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου ὀλίγον προσέχουσι, καὶ ὑπακούουσι μόνον τοὺς κληρονομικοὺς ἡγεμόνας ἢ τοὺς κατ' ἐκλογὴν ἄρχοντας αὐτῶν. Εἰς τὰς πεδιάδας κτίζουσι πετρίνους ἢ ξυλίνους οἴκους, ἀλλὰ περιφράττουσιν αὐτοὺς μὲ τοίχους. Τὸ κυριώτερον ἔργον αὐτῶν εἶναι τὸ κυνήγιον καὶ ἡ κτηνοτροφία, καλλιεργοῦσιν ὅμως καὶ τινὰς ἀγροὺς, καὶ προσέτι μελισσοκομοῦσιν.

Οἱ Σαλλούχοι ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἶναι γεωπόνου, μετέρχονται δὲ καὶ ἄλλα διάφορα ἐπιτηδεύματα· εἶναι ὀλιγότερον μὲν εὐρωστοί, πολλὸ δὲ μᾶλλον πεπολιτισμένοι, παρὰ οἱ Βέρβεροι· ἔχουσι κιτρινωπὸν χρῶμα, καὶ ὁμοιάζουσι ὅπως τὸν τοὺς Πορτογάλλους, ἐξ ὧν νομίζουσι τινες ὅτι κατάγονται.

Οἱ Μαυροῦσι καὶ Βαρβαρέσοι εἶναι οἱ πολυαριθμότεροι τῶν ἐν Μαρόκῳ κατοικούντων ἔθνων. Ἡ γλῶσσά των εἶναι διάλεκτος τῆς Ἀραβικῆς· ἀλλ' ἀναμεμιγμένη μετὰ πολλῶν λέξεων ἐκ τῆς γλώσσης τῶν Ἀμαζιργγῶν, καὶ ἐτι μᾶλλον μετὰ Ἰσπανικῶν λέξεων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐμπορεῖ ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐξ Ἰσπανίας μετανάστευσιν τῶν προγόνων των μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Γρανάτας. Οἱ μετανάσται οὗτοι κατόκησαν εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν πόλεις καὶ πεδιάδας.

Οἱ Βαρβαρέσοι τοῦ Μαρόκου εἶναι μεσαίου ἀναστήματος, καὶ λεπτοὶ μὲν κατὰ τὴν νεότητά, παχυρόμενοι δὲ ὅσον προχωροῦσι κατὰ τὴν ἡλικίαν. Τὸ χρῶμά των διαφέρει μετὰ ξυτρίνου καὶ μαύρου, ὡς ἐκ τῶν συγῶν συνοικισίων μὲ μαύρας γυναῖκας ἀπὸ τὴν Σουδάν. Αὐτοὶ εἶναι τὸ μόνον ἔθνος τοῦ Μαρόκου, μεθ' οὗ οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουν ἄμεσον συγκοινωνίαν, καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπιτοπλεῖστον κατοικοῦσι τὰς πόλεις· κατέχουσι δὲ καὶ τὰς ὕψηλὰς θέσεις τῆς κυβερνήσεως, καὶ συγκροτοῦσι τὴν στρατιωτικὴν κλάσιν.

Οἱ Ἀραβες εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν μεταναστευσάντων καθ' ὃν χρόνον διεδόθη ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία ἐκ τῶν Ἀραβικῶν ἐπαρχιῶν Χεδζας, -Γέμεν, καὶ Ἀδραδούτ. Ὀλίγα οἰκογένεια κατοικοῦσιν εἰς τὰς πόλεις, ἀλλ' οἱ Βεδουῖνοι εἶναι διεσκορπισμένοι ἐπὶ τῶν πεδιάδων, δικαιοῦμενοι ἐν σκηνῇ, καὶ προσκολλημένοι εἰς τὴν ποιμενικὴν ζωὴν των. Εἶναι δὲ γένος εὐρωστον, λεπτὸν, καὶ κάτω τοῦ μέσου ἀναστήματος. Ἡ γλῶσσά των εἶναι ἡ Ἀραβικὴ τοῦ Κορανίου, τὴν ὁποίαν προσποιῶνται ὅτι λαλοῦσι καθάραν.

Οἱ Ἰουδαῖοι εἶναι ἀναμεμιγμένοι μετὰ τῶν ὅλων τῶν ἔθνων· ἀλλήιστα δὲ διάγουσι παρὰ τοῖς Βερβέροις, ὅπου μετέρχονται διάφορα ἐπιτηδεύματα· ἀλλὰ παρὰ τοῖς Σαλλούχοις καὶ Μαυροῦσις καταδυναστεύονται πολλοί, ἐκτεθειμένοι ὄντες εἰς τὴν ἀτιμωτέραν μεταχείρισιν. Εἰς τὰς πρᾶταλασσίας καὶ τὰς ἐμπορικὰς πόλεις εὐρίσκονται πολυπληθέστατοι.

Οἱ Αἰθίοπες, ὀφτινες εἰσάγονται ὡς δούλοι, πολλάκις ἀπολαμβάνουσι τὴν ἐλευθερίαν των· ἐπειδὴ δὲ τιμῶνται διὰ τὴν πιστότητά των, ἔχρινεν εὐλογον ὁ αὐτοκράτωρ νὰ συγκροτήσῃ ἐξ αὐτῶν τοὺς σωματοφύλακάς του, ὅφτινες εἶναι τὸ μόνον τακτικὸν στρατεῦμα τῆς αὐτοκρατορίας, μὴ ὑπερβαίνον πρὸς τὸ παρὸν 5000.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ.—Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι ἐνδύονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον μάλλινα φορέματα, χειροτεχνοῦνται πλεῖστα πρὸς ἐσωτερικὴν ἀνάλωσιν, παχυλοῦ τινος εἶδους. Ἐν τῇ πόλει Φέζ κατασκευάζονται τὰ πασίγνωστα καὶ πολὺχρηστα κόκκινα φέσια, καὶ τινὰ εἶδη μεταξωτῶν, μάλιστα δὲ ζῶναι, συνυφαινόμεναι κάποτε μὲ χρυσὴν κλωστήν. Τὰ καλῆτερα τῶν μεταξωτῶν κατασκευάζονται ἐκ μετάξης τῆς Συρίας· τὰ δὲ κοινότερα ἐκ μετάξης παραγομένης ὑπὸ τῶν Βεδουίνων. Ὑπερέχουσι προσέτι οἱ κάτοικοι τῆς Φέζ ὡς χρυσοχόοι, λιθοκόλληται, καὶ λιθοτόμοι· πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν ἐνασχολοῦνται καὶ εἰς τὴν δερματοουργίαν καὶ εἰς τὴν κεραμικὴν.

Ἡ βυρσοδεψικὴ γνωρίζεται ἄριστα. Εἰς τὰ πέριξ τῶν πόλεων Ἐλ Κασάρ καὶ Μεκινέζ κατασκευάζεται δέρμα καλῆς ποιότητος. Τὰ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ βυρσοδεψεῖα εἶναι πολλὰ ἐκτεταμένα, καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν παραγόμενον δέρμα ἀνώτερον οἰουδῆποτε ἐν Εὐρώπῃ κατασκευαζομένου. Οἱ βυρσοδέψαι ἔχουσι τὴν τέχνην τοῦ ἐργάζεσθαι τὰ δέρματα λεόντων καὶ πανθῆρων, καὶ τοῦ διδῆναι εἰς αὐτὰ χρῶμα χιονόδους λευκότητος, ὁμοῦ δὲ καὶ μαλακότητα μεταξίου. Τὸ Μαροκανὸν λεγόμενον δέρμα τῆς πρωτεύουσας εἶναι κίτρινον, τὸ ἐν Ταφιλέτ πράσινον, τὸ δ' ἐν Φέζ βάπτεται κόκκινον. Τὰ φαιδρά των χρώματα λογίζονται αἰμίμητα ἐν Εὐρώπῃ. Εἰς τινὰ μέρη, καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δουκάλλαν, χειροτεχνοῦνται τάταπηρες ὁμοιοὶ τῶν τῆς Μικρῆς Ἀσίας.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ.—Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Μαρόκου συνίσταται ἐκ τῶν δύο βασιλείων τῆς Φέζ καὶ τοῦ Μαρόκου, καὶ ἐκ τοῦ μικροῦ βασιλείου τῆς Ταφιλέτ. Ὁλόκληρος ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς τριάκοντα διοικήσεις, ἐξ ὧν δεκαπέντε ἀνήκουν εἰς τὴν Φέζ καὶ δεκαπέντε εἰς τὸ Μαρόκον. Αἱ χωραὶ Δράχχ, Ταφιλέτ, καὶ Σεγελμέσα διαιροῦνται εἰς δύο ἄλλας διοικήσεις.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Μεσογείου παραλίαν τοῦ Μαρόκου ἔχουσιν οἱ Ἰσπανοὶ τρία φρούρια, μηδεμίαν ἔχοντα συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐνδοτέρου.

Οὐ μακρὰν τοῦ Ἡρακλείου Πορθμοῦ κεῖται ἡ Τετουάν, ὠκοδομημένη ἐπὶ τῆς κατωφρείας λόφου, πλησίον μικροῦ τινος ποταμοῦ, ὅστις σχηματίζει περὶ τὰς ἐκβολὰς του λιμένα διὰ πλοῖα μετρίου μεγέθους. Ἐνεργεῖ δὲ ἱκανὸν ἐμπόριον μὲ τὴν Ἰσπανίαν, Γαλλίαν, καὶ Ἰταλίαν, ἐξάγουσα μαλλίον, κριθὴν, κηρὸν, δέρματα κατεργασμένα καὶ ἀκατέργαστα, βόας, ἡμιόνους, καὶ δπόρας, ἐξ ὧν ἡ κοιλὰς τῆς Τετουάν παράγει ἀφρόνιαν τῆς ἀρίστης ποιότητος. Αἱ ὁδοὶ εἶναι στεναὶ καὶ ἀστρωτοί. Ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 18,000 κατὰ τὸν Γραβέρην, εἰς 40,000 δὲ κατὰ τὸν Σέμπλον.

Πλησίον τῆς ἀνατολικῆς εἰσόδου τοῦ Ἡρακλείου Πορθμοῦ, ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς μικρῆς χειρσονήσου τοῦ ὄρους Ἀβύλς τὸ ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Κάλπης, κεῖται ἡ Ἰσπανικὴ ὠχυρωμένη πόλις Κέουτα, μὲ 9200 κατοίκους ἐκτὸς τῆς φρουρᾶς.—πλησίον δὲ τῆς δυτικῆς εἰσόδου τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ κεῖται ἡ πόλις Ταγγιέρ, ὅπου διατρίβουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι γενικοὶ πρόξενοι. Ἡ Ταγγιέρ εἶναι ὠκοδομημένη ἐπὶ λόφου, ἐγγὺς εὐρυχωροῦ κόλπου· ὑπερασπίζουσι δὲ τὸν λιμένα τῆς τρία μικρὰ φρούρια. Αἱ ὁδοὶ εἶναι πλατύτεραι καὶ εὐχύτεραι παρὰ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν οἰκῶν τῶν Εὐρωπαίων προξένων, καὶ ὀλίγων τινῶν ἀνηκόντων εἰς πλοῦσια ὑποκείμενα, ἅπαντες εἶναι μικροὶ καὶ ἀνάρμοστοι. Οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσιν ἐνταῦθα διαφόρους συναγωγὰς, καὶ οἱ Λατίνοι μίαν ἐκκλησίαν, τὸ μόνον τοιοῦτον Χριστιανικὸν κατάστημα ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι περὶ τὰς 10,000 ἐνεργοῦσι δὲ μικρὸν ἐμπόριον μὲ τὴν Γιβραλτάρ καὶ τὴν Ἰσπανίαν.

Ἐπεταί συνέχεια.